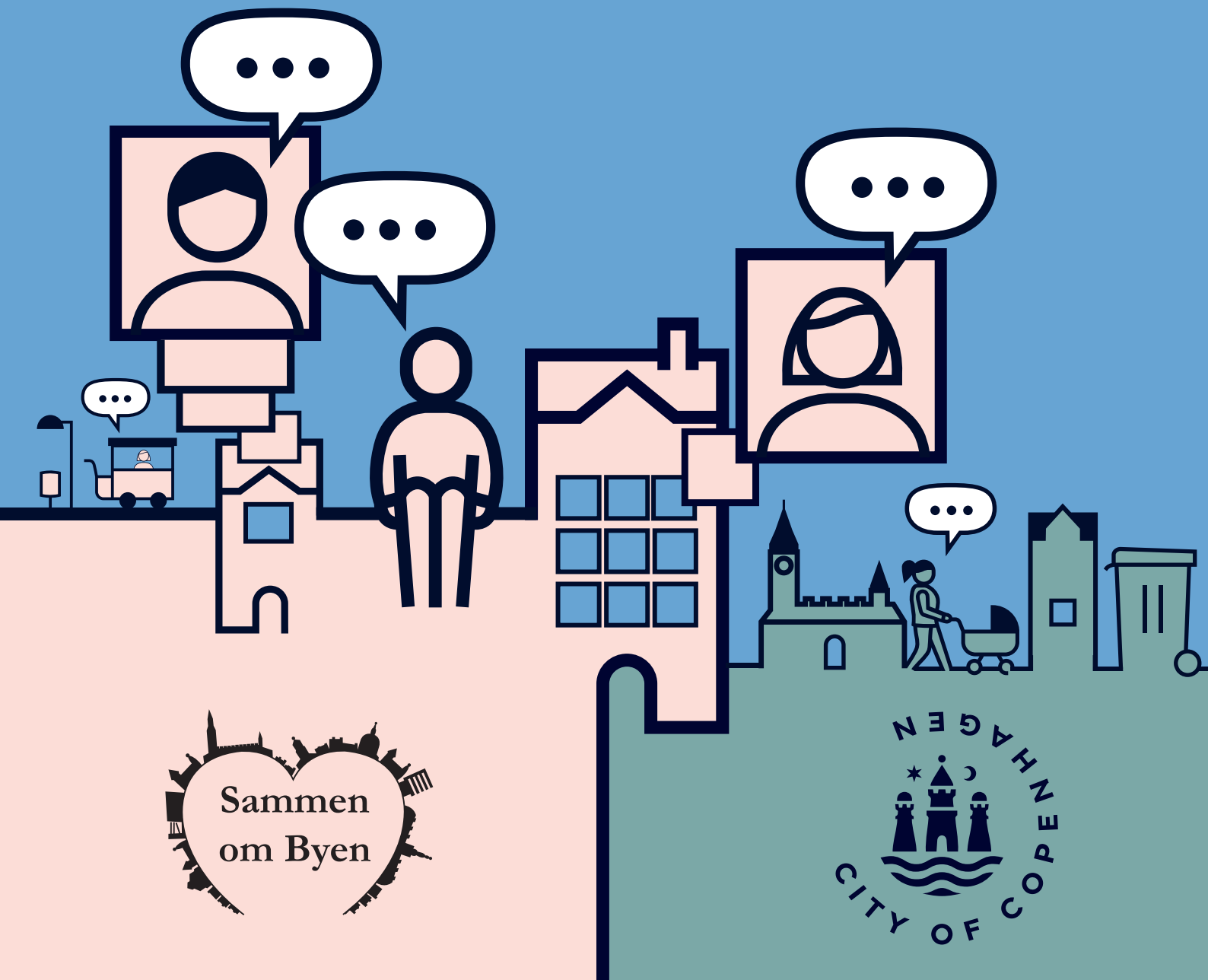

Hvordan vil du
gerne inddrages i
din bys udvikling?

KøbenhavnKonferencen

30. januar 2019 – Festsalen, Københavns Rådhus

Sammen
om Byen

Forord

Kære deltager til KøbenhavnerKonferencen

København er en storby i rivende udvikling. Hvert år bliver vi ca. 10.000 nye københavnere – og det stiller store krav til, hvordan vi indretter os. Det ligger mig meget på sinde, at der bliver lyttet til københavnernes – og at jeres ideer og ønsker bliver tænkt ind i byens udvikling. Ikke kun, når der hvert 4. år er kommunalvalg – men også mellem valgene, i kommunens daglige drift og i udviklingsopgaver.

Vi har samlet dette inspirationsmateriale, hvor du blandt andet kan læse nogle eksempler på, hvordan vi allerede arbejder med københavnerrinddragelse i København i dag. Men grunden til, at vi samles d. 30. januar, er jo for at se på, hvad vi skal gøre i fremtiden.

Derfor er jeg glad for, at du har lyst til at sætte en aften af til at diskutere, hvordan vi bliver endnu bedre til at inddrage københavnernes i kommunens arbejde. Jeg glæder mig til at høre dine ideer og erfaringer, som vil indgå i vores videre arbejde med, hvordan vi kan styrke vores københavnerrinddragelse yderligere. Det endelige forslag til ny formålsramme og metoder til københavnerrinddragelse skal behandles i Borgerrepræsentationen i efteråret 2019.

Vel mødt!

Frank Jensen

Overborgmester i Københavns Kommune

Program for konferencen

- 16:00** Ankomst og indtjekning
- 16:30** Velkomst v/Overborgmester Frank Jensen
- 16:40** Introduktion til dagens program
- 16:50** ”Derfor skal kommunerne inddrage borgerne” v/Lars Klüver, direktør i Teknologirådet
- 17:05** Dialogspor 1: Formål med københavnerinddragelse
- 18:00** Sandwich
- 18:20** Dialogspor 2: Metoder til københavnerinddragelse
- 19:50** Det videre forløb v/Flemming Dubgaard Hansen, chef for Borgerrepræsentationens Sekretariat
- 20:00** Tak for i dag

Om inspirationsmaterialet

Dette lille hæfte er tænkt som en opvarmning til konferencen for dig, der skal med som deltager. Det er ikke meningen, at du skal kunne huske alle informationerne i materialet – det er kun til inspiration.

På de følgende sider kan du blandt andet læse lidt om, hvorfor borgerinddragelse er vigtig, og hvad den kan bidrage til. Du kan også få et lille indblik i den inddragelse, som Københavns Kommune allerede har prøvet kræfter med. På de allersidste sider kan du dykke lidt ned i, hvordan andre byer og lande arbejder med borgerinddragelse.

Rigtig god læselyst!

Hvad skal der ske på konferencen?

Du kommer til at sidde sammen med andre deltagere i mindre grupper. Her skal I sammen drøfte følgende:

- Hvad skal københavnerinddragelse gøre godt for? Hvad kan det bruges til? Hvornår skal københavnerne inddrages?
- Hvad er en god københavnerinddragelse set med dine øjne?
- Kender I til eksempler på københavnerinddragelse, som I synes virker – eller ikke virker?
- Har I særlige ønsker til metoder, som kan styrke samarbejde og dialog med kommunen?
- Hvilke idéer og forslag vil I gerne give videre til politikerne?

I hver gruppe sidder der en ordstyrer og en referent, der noterer jeres input. Alle ideer og ønsker vil efterfølgende blive samlet i en rapport, som bliver taget med i det videre politiske arbejde om fremtidens københavnerinddragelse.

Hvad er borgerinddragelse, og hvorfor er det i grunden så vigtigt?

Borgerne er eksperter i deres egen hverdag, og når rammerne for denne hverdag skal besluttes – for eksempel i en kommune – er det nyttigt at involvere borgernes viden, holdninger og behov. En god dialog med borgerne giver politikere og andre beslutningstagere mulighed for at træffe deres beslutninger på et mere oplyst grundlag. Borgerinddragelse kan også bidrage til bedre løsninger og større accept af de beslutninger, der træffes. Vellykkede dialoger med borgerne fremmer borgernes engagement og lyst til selv at bidrage til udviklingen af deres kommune. I Danmark er vi vant til at blive hørt, inddraget og få indflydelse, og derfor er jorden godt gødet for at få borgerne på banen i en dialog om vigtige kommunale beslutninger.

Borgerinddragelse er også et led i udøvelsen af det lokale demokrati, som er et vigtigt led i arbejdsdelingen mellem det lokale og det nationale niveau for beslutninger. Borgerinddragelse er ikke en ”sur pligt”, men er – måske med en lidt højstemt vending – et led i det samarbejdende demokrati. Og lidt mere nede på jorden bidrager det til bedre lokale løsninger.

Der er mange komplicerede hjørner af samfundet med usikkerheder, konflikter, med ny viden og teknologier på spil, økonomiske bindinger og behov for prioriteringer. Der er et stort for-

ventningspres om, at kommunerne skal både tilpasse sig og være på forkant med udviklingen. Når de mange udfordringer skal håndteres, planer skal lægges, og prioriteringer foretages, kræver det ikke blot eksperters viden, men også input fra de mange, der skal leve med konsekvenserne af beslutningerne. Borgerne kan være nyttige samarbejdspartnere i et samspil med politikerne og deres forvaltninger sammen med eksperter, interessenter og foreninger.

Men hvordan kan borgerne inddrages på en god måde? Der er mange metoder og greb i værktøjskassen, som lægger op til dialog og samarbejde. Der er forskellige metoder, der matcher de forskellige formål og opgaver. Og der kommer hele tiden nye metoder og erfaringer til!

På konferencen får du mulighed for at bidrage med dine egne erfaringer og ideer til fremtidig københavnerinddragelse i en dialog med de andre deltagere.

5 principper for øget dialog med københavnernes

I dag arbejder Københavns Kommune med københavnerdialog ud fra fem fælles principper, som blev besluttet i starten af 2016. De er retningslinjer for kommunens dialog og samarbejde med københavnernes om at udvikle byen sammen. Principperne er blevet til på baggrund af input fra københavnernes, lokaludvalg og kommunens forvaltninger. De fem principper betyder, at københavnernes kan forvente, at Københavns Kommune altid vil gøre sig umage med at skabe en tidlig, tydelig, engagerende og mangfoldig dialog med københavnernes ud fra de vilkår, der er givet.

Principperne for københavnerdialog er første skridt, og de skal bruges i de mange forskellige inddragelsesprocesser, der sker i fag- og lokaludvalg. Næste skridt er at beskrive formål med inddragelse og et metodekatalog til kommunens københavnerinddragelse, som bl. a. konferencen skal bidrage med input til.

Her får du en kort beskrivelse af København Kommunes fem principper for københavnerdialog:

1 Dialog er en kerneopgave

Vi er i dialog med københavnernes om vores kerneopgaver

Vi tænker dialogen med københavnernes ind, når vi udfører vores kerneopgaver og tilpasser løbende vores organisation, så vi kan styrke dialogen med københavnernes. Det gælder både de kommunale kerneopgaver og udviklingen af nye projekter og aktiviteter.

2 Tidlig dialog

Vi går tidligt i dialog med københavnernes for at skabe bedre løsninger

Dialogen med københavnernes skal igangsættes så tidligt som muligt. Inden opstarten af større projekter og beslutninger tager vi stilling til, hvordan vi kan skabe en god dialog med københavnernes.

3 Tydelig dialog

Vi er tydelige i dialogen med københavnernes – vi svarer og informerer løbende

Vi skaber gode og troværdige rammer for et stærkt engagement, når vi er klare om vores mål med en dialog. Derfor afstemmer vi forventningerne, så alle ved, hvad formålet er, og hvor man kan få konkret indflydelse. Vi er præcise om hvorfor, hvornår og hvordan vi er i dialog.

4 Engagerende dialog

Vi skaber muligheder for, at københavnere kan engagere sig i Københavns udvikling

Vi skaber forudsætningerne for, at københavnere kan deltage i byens udvikling. Vi eksperimenterer, griber københavnernes ideer og arbejder med flere og nye former for involvering, samarbejde og dialog. Vi sikrer, at københavnere får mulighed for at deltage i dialogen på et kvalificeret grundlag, får reel indflydelse og gives plads til at udfolde og udvikle egne ideer.

5 Mangfoldig dialog

Vi udvikler København med øje for københavnernes mangfoldighed

Vi bringer alle relevante stemmer, interesser og synspunkter i spil, når vi udvikler byen - også fra de københavnere, vi ikke allerede er i kontakt med.

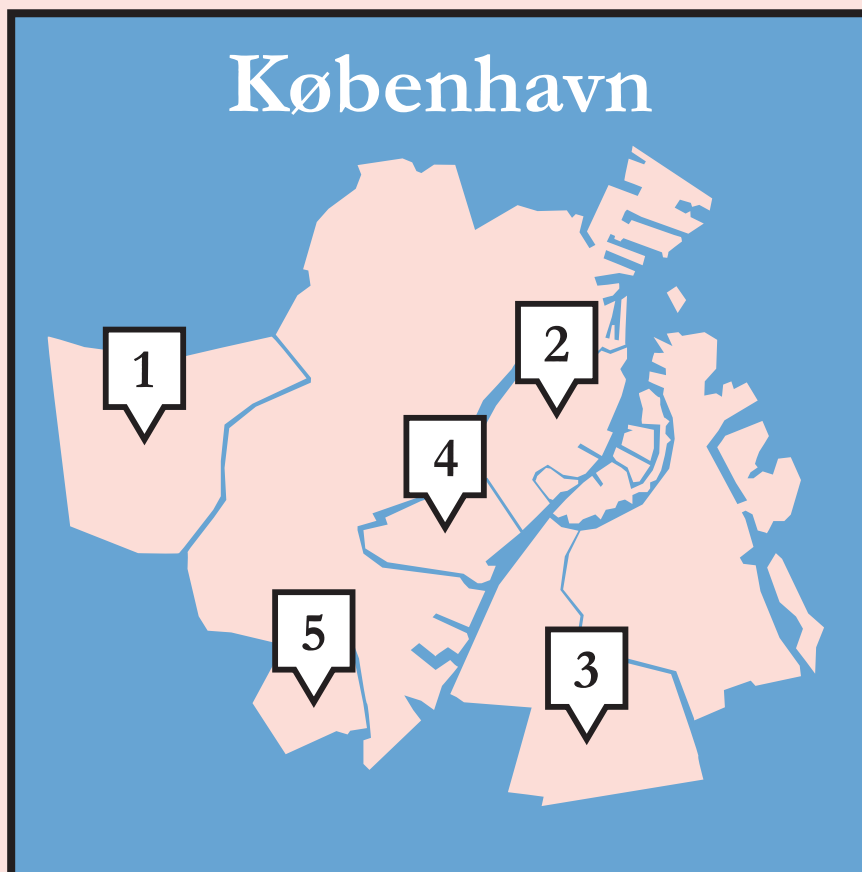
Københavnerrinddragelse i praksis

På de næste sider kan du læse fem eksempler på aktiviteter og metoder til at inddrage københavnernes. Eksemplerne repræsenterer kun et lille udpluk af den københavnerrinddragelse, som allerede er udført i Københavns Kommune.

”Få indflydelse”

Flere københavnere har givet udtryk for, at det kan være svært at finde vejen ind til de konkrete muligheder for dialog og indflydelse, som kommunen tilbyder i dag. Derfor er sitet ”Få indflydelse” udviklet. Her kan du få et overblik over, hvordan du får kontakt til Københavns Kommune, og hvordan du kan følge med eller involvere dig i byens udvikling. Du kan f. eks. læse om:

Hvordan du kontakter og bruger dit lokaludvalg, hvor du kan involvere dig i områdefornyelserne eller i frivilligt arbejde, hvad der sker i det politiske arbejde på rådhuset, hvor du kan søge støtte til dine idéer, hvordan du kommer i kontakt med en politiker i Borgerrepræsentationen - og du kan tilmelde dig Borgerpanelet.

1: Borgermøde om lokalplan for Damhusengens Skole (2018)

Damhusengens Skole er en ”ny” skole, hvor to gamle skoler er lagt sammen. De ligger fysisk tæt på hinanden. En del af de gamle bygninger rives ned, og der skal bygges nyt og laves nye fælles arealer. Til det skal der udarbejdes og godkendes en ny lokalplan, som har været drøftet flere gange i lokaludvalget. Der er kommet ønsker om en stor idrætshal, der også kan bruges af idrætten efter skoletid frem for to mindre haller. Der er desuden et ønske om, at parkeringsnormeringen begrænses.

Arrangører og deltagere

Borgermødet blev arrangeret i samarbejde mellem Teknik- og Miljøforvaltningen, Damhusengens Skole og Vanløse Lokaludvalg og foregik på skolen. Der var omkring 50 deltagere, hvoraf de fleste var områdets beboere. Desuden deltog nuværende og kommende forældre på skolen og idrætsforeningerne.

På borgermødet blev lokalplansforslaget gennemgået. Arkitekterne kom dernæst på banen og fortalte om de konkrete forslag til den færdige skole. Lokaludvalgets formand fremlagde lokaludvalgets synspunkter, og herefter var der dialog med borgermødets deltagere.

Resultater og videre forløb

Til borgermødet havde lokaludvalget udfærdiget et spørgeskema med spørgsmål om, hvad folk mente, var det vigtigste at få med. 22 besvarede skemaet. Besvarelserne blev efterfølgende behandlet på et møde i lokaludvalget og indgik i lokaludvalgets besvarelse af høringen. Herfra har Teknik- og Miljøforvaltningen sammen med bygherren taget pointer om trafikforhold og samarbejde om Sikker Skolevej med i det videre arbejde. Arbejdet er endnu ikke afsluttet.

2: Dialog om københavnernes holdninger til byens udvikling (2018)

Der var et politisk ønske om en bred debat, som fik københavnernes i tale på en ny måde. Politikerne ønskede at afholde en kampagne (#københavnernak) for at:

- have en folkelig dialog og debat om byens udvikling;
- give københavnernes mulighed for komme med forslag til revision af Kommuneplanen;

- skabe opmærksomhed og ejerskab blandt københavnernes og byens aktører om kommunens vision;
- sikre en tidlig inddragelse af københavnernes ved revision af Kommuneplanen.

Arrangører og deltagere

8.479 københavnere har deltaget i dialogen via kampagnens aktiviteter - ”Middag Med Mening”, pop-up events, sociale medier og spørgeskema.

Kampagnen har involveret københavnere, som ikke normalt sender høringsvar eller deltager i mere formaliserede borgerdialoger. Særligt børnefamilier og unge under uddannelse har været aktive. Københavnerne fra udsatte byområder har dog ikke i så høj grad taget del i kampagnens aktiviteter.

Kampagnen blev gennemført af Center For Byudvikling, Økonomiforvaltningen og en rådgivningsvirksomhed i samarbejde med Københavns Kommunes Kommunikation og lokaludvalgene.

Resultater og det videre forløb

6.756 har besvaret spørgeskemaet om københavnernes holdninger. Der er fire hovedresultater:

- Byens vækst er en udfordring – det er vigtigt for københavnernes, at der kommer flere boliger med plads til alle;
- Pas på byens kvaliteter – det er vigtigt for københavnernes, at byens kvaliteter, særegenhed og det grønne bevares, når byen udvikles;
- Endnu mere cyklisme – københavnernes roser byens cykelforhold og efterspørger endnu bedre forhold for cyklister og den kollektive trafik;
- Mangfoldighed, diversitet og møder på tværs – københavnernes forskellighed fremhæves som et positivt træk ved København i dag, og sådan bør det også være i fremtiden.

Resultaterne bliver brugt i den politiske behandling af den nye Kommuneplan i foråret 2019.

3: Udvikling af Naturpark Amager (2017)

Naturpark Amager (Amager Fælled, Kalvebod Fælled og Amagers sydspids) skal udvikles, og Københavns Kultur- og Fritidsforvaltning har ønsket at give folkeoplysende foreninger mulighed for at være med i en dialog om denne udvikling.

Arrangører og deltagere

Alle folkeoplysende foreninger, som har aktiviteter på Amager, har kunnet indsende deres ønsker til den kommende park. En del foreninger har ønsket at få en tættere dialog.

Der er derfor afholdt møder med 15 forskellige foreninger og organisationer, som i dag bruger eller som har ønske at bruge Naturpark Amager.

Resultater og det videre forløb

Kultur- og Fritidsforvaltningen har arbejdet med at videreformidle foreningernes ønsker til den kommende park og taget dem med til projektets partnerskab (Teknik- og Miljøforvaltningen, Naturstyrelsen, By & Havn, Dragør- og Tårnby Kommuner). Partnerskabet har lyttet til en del af foreningernes ønsker. De indgår i programmet for arkitektkonkurrencen om den nye park.

4: Indsatsen for udsatte stofbrugere (2018)

I forbindelse med budgetaftalen for Københavns Kommune 2019 kom der et ønske om at undersøge den nuværende indsats for udsatte stofmisbrugere. Socialudvalget besluttede, at forvaltningen skulle sætte gang i en grundig høringsproces om indsatsen for stofbrugere i København.

Arrangører og deltagere

Socialudvalget fik input fra brugere, beboere, erhvervsdrivende, græsrodsorganisationer, kommunalt ansatte, lokaludvalg, politiet og praktikere fra de sociale tilbud. Det skete blandt andet via spørgeskemaundersøgelser og et åbent arrangement, hvor man kunne blive klogere på området, stille spørgsmål og komme med input.

Der kom omkring 50 deltagere, som var enten brugere, beboere, lokaludvalgsmedlemmer eller politikere. På arrangementet kom der input fra borgmester, direktør for området, faglige oplæg om erfaringer fra ind- og udland, oplæg fra lokaludvalg, fælles diskussion og gruppearbejde om den nuværende og fremtidige indsats for udsatte stofbrugere.

Resultater og videre forløb

Resultaterne indgår i høringen i foråret 2019. Der skrives desuden en rapport med anbefalinger til, hvordan man kan styrke indsatsen på området. Til rapporten bliver der desuden lavet interviews med aktive stofbrugere fra Vesterbro, følgegruppen for stofindtagelsesrum, hentet udtalelser fra Københavns Politi, Udsatterådet, Sundheds- og Ældreministeriet, udlændingemyndighederne samt kommunens renholdindsats. De endelige resultater og anbefalinger vil blive præsenteret for Borgerrepræsentationen til februar 2019.

5: Toftegårds Plads i fremtiden (2017)

Udviklingsplaner beskriver, at Toftegårds Plads Syd skal udnyttes – men til hvad? Valby vokser og ”vipper” mod syd. Der er fremsat ønsker om et nyt samlingspunkt, der ligger centralt i Valby. Desuden skal det nuværende Valby Bibliotek enten grundigt renoveres, eller også skal der bygges et nyt bibliotek.

Arrangører og deltagere

Valby Lokaludvalg valgte emnet som pilotprojekt i en bydelsplan for 2017 og tog initiativ til en borgerinddragelse. I alt deltog ca. 600 borgere i processen.

Valby Lokaludvalg holdt en konference i januar 2017. Her mødtes 100 borgere, forvaltningsfolk, arkitekter og mange andre og drøftede muligheder og ønsker for pladsen. Konferencen vekslede mellem oplæg og workshops.

Valby Lokaludvalg og Kultur- og Fritidsforvaltningen arbejdede videre herefter. Der blev udarbejdet konkrete scenarier og bud på, hvordan pladsen og bibliotek kunne bruges og udformes i fremtiden. Inden Kultur- og Fritidsforvaltningen besluttede sig, afholdt Valby Lokaludvalg en folkefest på pladsen i maj 2017. Her kunne borgerne i løbet af dagen se eksempler på, hvilke aktiviteter der kunne være på pladsen, og de kunne ”stemme” på hvilket scenarie, de ønskede for biblioteket. Der blev under folkefesten afholdt et borgermøde, hvor borgmesteren for Kultur og Fritid og flere medlemmer af Borgerrepræsentationen deltog. Der var ca. 80 deltagere ved borgermødet.

Resultater og det videre forløb

Borgerne pegede i overvejende grad på én løsning. Valby Lokaludvalg skrev dette forslag ind i et bydelsplansprojekt. Der er blevet bevilget penge til et nyt bibliotek, istandsættelse af Valby Kulturhus og udarbejdelse af en helhedsplan. Dette arbejder Kultur- og Fritidsforvaltningen, Teknik- og Miljøforvaltningen og Økonomiforvaltningen videre med i samarbejde med lokaludvalget.

Borgerinddragelse: Inspiration fra ind- og udland

Hvordan inddrager andre byer og lande deres borgere i beslutningsprocesser? Der findes et hav af metoder til borgerinddragelse derude, så disse sidespalter tillader desværre ikke et udtømmende svar. Herunder finder du derfor kun et lille udpluk, som præsenterer nogle tendenser og ofte anvendte borgerinddragelsesmetoder. Hvis du er sulten efter mere viden, giver vi dig nederst et par hints til, hvor du kan søge videre.

Borgerbudgettering

Bedre kendt som 'participatory budgetting' ude i den store verden. I bund og grund går metoden ud på, at borgerne i et lokalområde får indflydelse på, hvordan de offentlige midler skal anvendes. I praksis implementeres borgerbudgetteringsprocesser forskelligt. Oftest kombinerer de dog face-to-face drøftelser med afstemninger, hvor borgerne stemmer på deres foretrukne forslag.

Metoden blev første gang anvendt i Porto Alegre i Brasilien tilbage i 1980'erne. Mange lande har siden taget metoden til sig. For eksempel har Paris forpligtet sig til at afsætte 500 millioner euro til borgerbudgettering i perioden 2014-2020. Herhjemme anvender Odense Kommune metoden i projektet 'Borgerne Bestemmer', hvor der i 2018 var afsat 2,2 millioner kr. til 10 lokale borgerbudgetteringsprocesser.

Borgertopmøde

Et borgertopmøde er meget velegnet ved større politiske beslutninger, som påvirker mange mennesker – hvad enten det er på lokalt, nationalt eller internationalt niveau. Flere danske kommuner har gjort brug af metoden, når de gerne vil have et klart billede af deres borgeres holdninger til konkrete prioriteringer og handlingsforslag. For eksempel holdt Kalundborg Kommune tilbage i 2011 et borgertopmøde, hvor 350 repræsentativt sammensatte borgere drøftede og stemte om kommunens kommende klimatilpasningsplan. I efteråret 2018 inviterede Aalborg Kommune et par hundrede aalborgensere til borgertopmøde om kommunens fremtidige vision. Internationalt har initiativet World Wide Views brugt borgertopmødet globalt til at give anbefalinger fra verdens borgere til FN's klimaforhandlinger

Citizens' Assembly

Citizens' Assembly er i disse tider et buzzword, når det kommer til borgerinddragelse i politikudvikling. Metoden er i de senere år ofte blevet brugt til at drøfte emner, som politikere ikke tør røre ved. I Storbritannien har den for eksempel været brugt til at drøfte Brexit, og i Irland gav 99 borgere anbefalinger til landets fremtidige abortlovgivning. Sidstnævnte førte til en forfatningsafstemning i maj 2018, der resulterede i opbakning til ophævelse af abortforbud.

En Citizens' Assembly strækker sig almindeligvis over en længere periode, hvor det repræsentativt udvalgte panel

af borgere mødes flere gange og drøfter politikområdet. Der er endnu ikke gjort erfaringer med metoden herhjemme. Den er dog en afart af konsensuskonferencen, som Teknologirådet udviklede tilbage i 1980'erne.

Digital borgerinddragelse

I de senere år er der over hele verden blevet eksperimenteret med digital borgerinddragelse. Der er derfor uendeligt mange digitale værktøjer derude, som er designet til at kunne håndtere vidt forskellige typer af inddragelse.

Den digitale borgerinddragelse kan både anvendes i projekter, hvor der kun er online aktiviteter, og i projekter, hvor online og offline aktiviteter kombineres. Den amerikanske platform Text Talk Act er et eksempel på dette. Den guider via SMS beskeder borgere, der mødes i mindre grupper face-to-face, igennem en dialogproces. Et andet eksempel er meinBerlin, som er den online platform, hvorpå, ja, Berlin inddrager sine borgere i lokale beslutninger.

Mere inspiration?

Hvis du har tid og lyst til at dykke mere ned i forskellige inddragelsesmetoder, så kan du for eksempel klikke dig ind på Engage2020 Action Catalogue, der er et interaktivt metodekatalog:

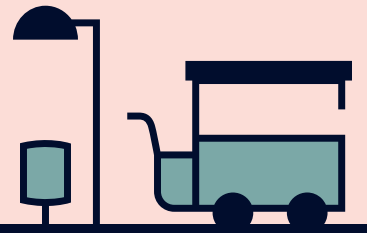
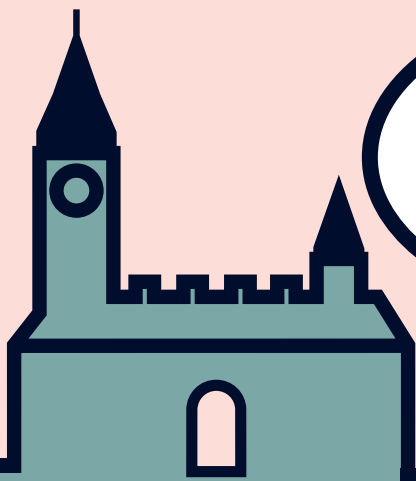
<http://actioncatalogue.eu/>

På Participedia er der samlet endnu flere eksempler på borgerinddragelse fra hele verden: <https://www.participedia.net>

Du kan også besøge Københavns Kom-

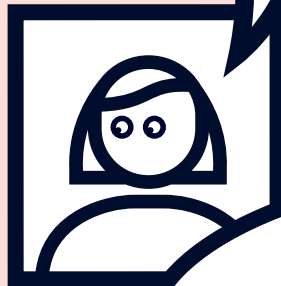
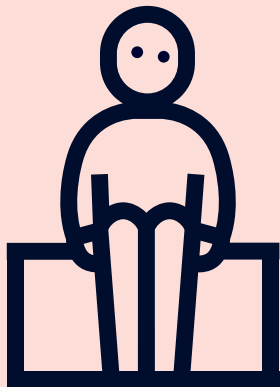
munes hjemmeside, hvor du kan læse notatet ”Borgerinddragelse og samskabelse i byer – Syv internationale tendenser”:

<https://www.kk.dk/sites/default/files/edoc/Attachments/21525979-29347285-1.pdf>

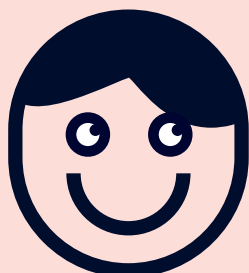
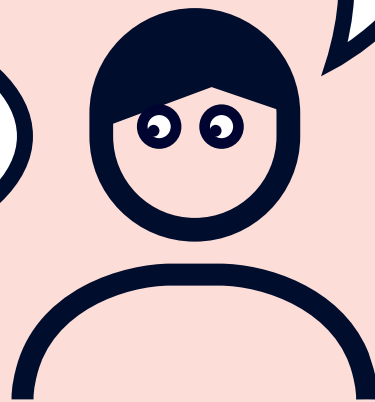
Har du nogle
dårlige oplevelser?

Hvad er en god
inddragelse?

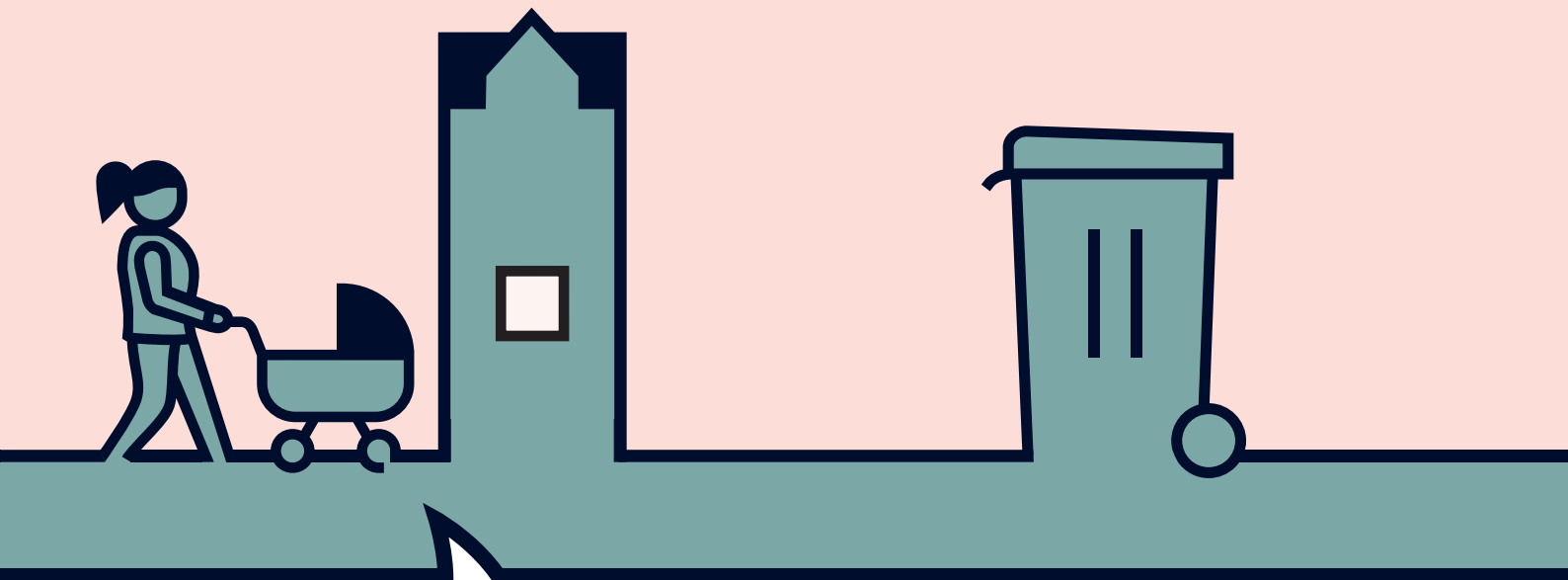

Hvad synes du, at
københavnserinddragelse
er for noget?

Hvad snakker du om?

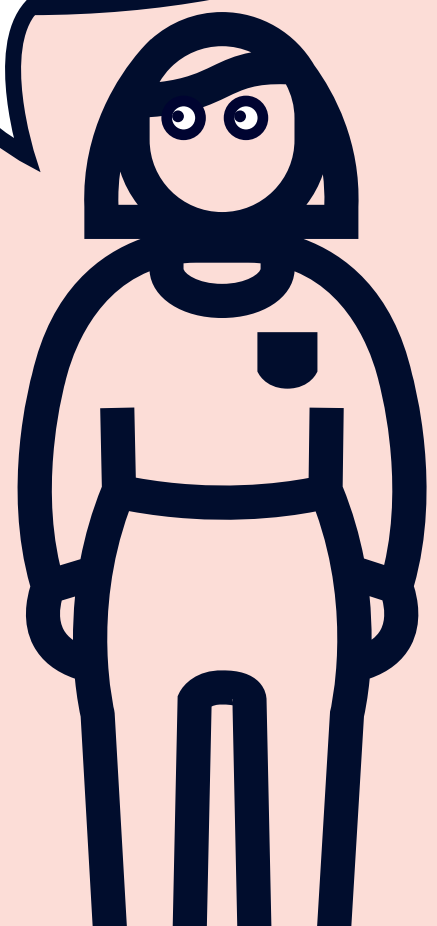
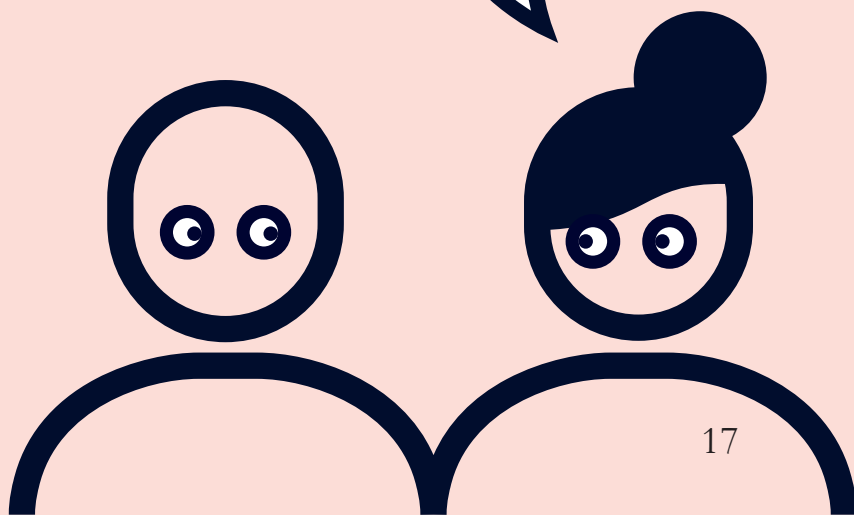

Bliver det brugt
til noget?

Skal kommunen altid
inddrage københavnernes?

Har du nogle ideer?

FONDEN TEKNOLOGI RÅDET
DANISH BOARD OF TECHNOLOGY FOUNDATION

FÆLLES OM
SAMFUNDETS
UDVIKLING